

Får Holbergprisen for forskning i hekse, magt og menneskesind

(Bergen, 17. marts 2026) Det blev i dag offentliggjort, at Holbergprisen 2026 tildeles Lyndal Roper for hendes banebrydende historiske forskning.

Holbergprisen er en international forskningspris på NOK 6 millioner, som dækker fagområderne humaniora, samfundsvidenskab, jura og teologi. Prisen blev oprettet af Det norsk Storting i 2003, og modtageren skal have påvirket international forskning inden for prisens fagområder på en afgørende måde. Roper modtager prisen ved en ceremoni i Universitetsaulaen i Bergen den 4. juni.

Roper er professor i historie ved University of Oxford. Hun er en af verdens førende forskere i tidlig moderne europæisk historie, særligt reformationstiden i 1500-tallet. Hendes pionerarbejde om hekseprocesser, bondeoprør og Martin Luthers liv og tanker har ændret vores forståelse af både hverdagsliv og politiske konflikter i perioden. Ikke mindst har hun vist, hvordan køn, krop, psyke og magt formede samfundet.

Nye perspektiver på krop, seksualitet og psyke i historien

Et af Ropers hovedværker er *Oedipus and the Devil* (1994). Bogen giver en ny forståelse af køn og kultur ved at understrege, at kroppen og psyken ikke kan adskilles fra historiske fænomener. I spændingsfeltet mellem krop, magi, religion og seksualitet ligger vigtige psykologiske drivkræfter. Bogen undersøger også maskulinitet, brutalitet og forestillinger om mandlig ære i tidlig moderne Europa, og Roper demonstrerer, hvordan maskulinitet blev brugt som et politisk redskab i 1500-tallet. Hun viser blandt andet, hvordan vold, druk, seksuel adfærd og social disciplin formede den protestantiske identitet.

En fortælling om, hvordan fantasier blev til beviser

Bogen *Witch Craze* udkom i 2004. Her analyserer Roper hundreder af retsprotokoller fra Sydtyskland og viser, hvordan heksejagt og reformationen ikke kan forstås uden at se på følelser, begær og frygt. Hun beskriver, hvordan forestillinger om moderskab, alderdom og frugtbarhed understøttede hekseanklagerne, og hvorfor tilståelser blev frembragt og fremstod overbevisende for datidens dommere. Bogen viser også, hvordan disse forestillinger fortsat præger vores kulturhistoriske billede af "heksen".

Afslører mennesket bag reformatoren

Ropers forskning giver også et nyt blik på Martin Luther, reformationens mest ikoniske skikkelse. Hun viser, hvordan Luthers sprog, selvfremsættelse, kropslighed og følelsesudtryk prægede både hans teologi og hans rolle som offentlig leder. I værker som *Der feiste Doktor* (2012) og *Martin Luther: Renegade and Prophet* (2016) undersøger hun, hvordan alt fra Luthers brug af kraftudtryk til hans måde at iscenesætte autoritet på spillede ind i de politiske og religiøse brydninger i 1500-tallet. Dermed fremstår Luther ikke blot som reformator, men som et historisk menneske formet af samtidens konflikter, forestillinger og psykologiske spændinger.

Andre centrale værker af Roper omfatter *The Holy Household: Women and Morals in Reformation Augsburg* (1989), *Living I Was Your Plague: Martin Luther's World and Legacy* (2021) og *Summer of Fire and Blood: The German Peasants' War* (2025). For sidstnævnte bog modtog hun den prestigefyldte Cundill History Prize i 2025.

“Gennem hele min karriere har jeg forsøgt at skrive historie nedefra,” siger Roper. “Det vil sige, at jeg ønskede en historie, der inkluderede almindelige menneskers stemmer, af alle slags, uanset baggrund og klasse, og særligt kvinders. Jeg ønskede nye historiske fortællinger, som ikke handlede om store mænd og dramatiske begivenheder.”

“Her tror jeg, at min erfaring som mor fik mig til at indse, hvor vigtigt det er, som ikke kan udtrykkes med ord, og hvordan kommunikation ikke altid behøver sprog,” fortsætter hun. “Jeg ønskede også, at køn skulle være helt centralt i den historie, vi skriver. Jeg ville bringe menneskers kropslige erfaringer ind i historiefaget, og jeg ønskede at tænke over menneskers ubevidste motiver.”

Holbergkomitéens leder, professor Ann Phoenix, udtaler, at Roper er “en af de allerfremmeste forskere i Europas tidlige moderne historie og en særdeles original historiker”, som “udfordrer etablerede antagelser om den tidlige moderne periode”.

Nils Klim-prisen til dansk psykologiforsker

Mottageren af Nils Klim-prisen blev også offentliggjort i dag. Prisen er på NOK 500.000 og tildeles hvert år en yngre forsker fra eller i Norden, som har udmærket sig inden for de fagområder, som Holbergprisen dækker. Nils Klim-prisen og Holbergprisen overrækkes ved samme ceremoni den 4. juni.

Nils Klim-prisen 2026 tildeles den danske psykolog Majse Lind. Hun er lektor i klinisk psykologi ved Institut for Kultur og Kommunikation, Det Humanistiske og Samfundsvidenskabelige Fakultet, Aalborg Universitet. Lind modtager prisen for sin tværfaglige forskning i psykisk sundhed, med særligt fokus på lidelser blandt unge og ældre. Hun undersøger blandt andet, hvordan de fortællinger mennesker skaber om sig selv, kan bruges til at identificere og behandle psykiske udfordringer såsom personlighedsforstyrrelser og identitetsproblemer.

Linds forskning omfatter også banebrydende arbejde med kunstig intelligens, hvor målet er at afdække tidlige tegn på identitetsmæssige vanskeligheder. Hun har publiceret mere end 50 videnskabelige artikler og er meddirektør for det tværfaglige initiativ AI:MIND ved Aalborg Universitet, hvor målet er at styrke unges psykiske sundhed gennem konversations-AI.

“Det er en stor glæde at blive anerkendt for min forskning, som med Nils Klim-prisen,” siger Lind. “Som ung forsker foregår meget af arbejdet i stilhed, drevet af nysgerrighed, engagement og en langvarig tro på betydningen af de spørgsmål, man stiller. At få dette arbejde anerkendt på denne måde er utroligt motiverende.”

Formanden for Nils Klim-komitéen, professor Andreas Føllesdal, udtaler, at Majse Lind er “en særdeles værdig modtager af Nils Klim-prisen for sine fremragende, originale, innovative og tværfaglige bidrag til psykologisk forskning i emner af allerstørste betydning.”

Statsråden gratulerer

“På vegne af den norske regering vil jeg gerne gratulere professor Lyndal Roper med Holbergprisen 2026,” siger forsknings- og højere uddannelsesminister Sigrun Aasland. “Hendes forskning giver os nye perspektiver på Europas historie og viser, hvordan fortidens tanker og forestillinger stadig påvirker os i dag. Ropers arbejde er et eksempel på, hvorfor humanistisk forskning er vigtig for at forstå det samfund, vi lever i.”

“Jeg vil også gerne gratulere Majse Lind med årets Nils Klim-pris for hendes nyskabende forskning i unge, identitet og mental sundhed – et felt, som berører mange mennesker og har stor samfundsmæssig betydning,” fortsætter ministeren.

*Pressebilleder, biografier, fagkomitéernes udtalelser og fakta om priserne lægges ud på ***holbergprisen.no/presserom***.*

Kontaktperson, Holbergprisens sekretariat:

Kommunikationsrådgiver Ole Sandmo

Tlf: + 47 98 00 18 78,

ole.sandmo@uib.no

Ekspertkontakter for prisvinderne:

Kontakt Holbergprisens sekretariat.